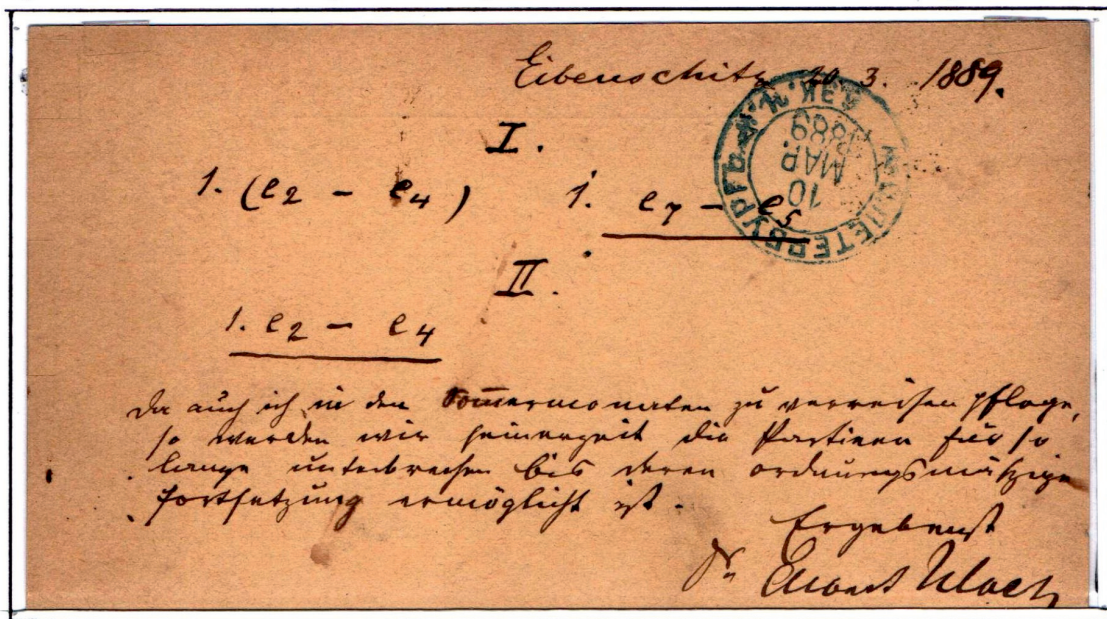

Шахи на відстані.

З історії шахів з листування у Росії кінця XIX початку XX століття.

Історія шахів має глибоке історичне коріння і охоплює географію всього цивілізованого світу. Є кілька легенд і про гру з листування, що йдуть у глибину століть, наприклад партії на відстані між візантійським імператором **Никифором I** і арабським халіфом **Харун ар-Рашидом**, але все ж таки перші докази коли люди використовували листування для шахових баталій відносяться до пізнішої історії, а точніше на початок XIX століття. Цей експонат присвячений історії шахів з листування в Росії з кінця XIX до початку XX століття.

План Экспоната:

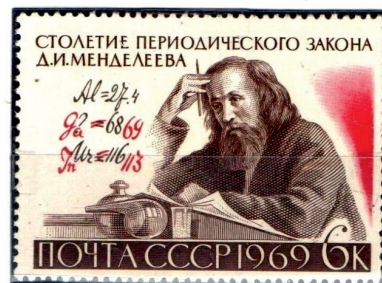
1. Титульний аркуш	1
2. Андрій Марков (Академік)	2-6
2.1. Життєвий шлях	2
2.2. Товаришування з Михайлом Чигоріним	3
2.3. Спартинг-партнер Чигоріна в матчі зі Стейніцем 1890-91 рр.	4
2.4. Шахові турніри з листування 1900 – 1901 рр.	5
2.5. 1902 р. матч з Лебедієм та справа Максима Горького.....	6
3. Олександр Базаров (Доктор Хімії)	7-8
3.1. Директор Никитського Ботанічного саду в Ялті	7
3.2. Діяльність між Ялтою та Санкт-Петербургом	8
4. Корвін-Круковський.....	9-10
4.1. Брат Софії Ковалевської	9
4.2. Другий Міжнародний турнір на приз газети « Ла Монд » 1889-92 рр.	10
5. Еммануїл Шифферс (Маестро).....	11
6. Василь Табунціков (Статський радник)	12
7. Граф Сергій Толстой (син Л. Толстого, композитор та музичний етнограф)	13
8. Петро Морозов (член-корреспондент Петербургської Академії наук)	14
9. Павло Виноградов (Професор Член-корреспондент Академії наук)	15
10. Князь Урусов (полковник 17-го гусарського полку) и Прозоров (Архітектор)	16

Використана література: Сайт Вікіпедія
Енциклопедичний словник Брокгауза та Ефрона
Шахова творчість академіка Маркова.

Експонат підготував: Шевченко Даниїл
Ужгородський клуб філателістів.

Академік Андрій Марков. Життєвий шлях.

Математик, академік, який зробив великий внесок у теорію ймовірностей, математичний аналіз і теорію чисел. Народився в Рязані (на марці Росії зображений Рязанський Кремль).

Вступив, у 1874 році, на фізико - математичний факультет Санкт - Петербурзького університету (зображений на марці СРСР 1969 року), де одним з викладачем був Д. І. Менделєєв (марка СРСР 1969 року) з 1890 року академік Імператорської Санкт-Петербурзької академії наук. З 1898 року - дійсний статський радник (відповідав чину генерал-майора в армії). Нагороджений орденами Анни та Станіслава (ордена на марках Росії 1999 року.).

У вересні 1917 р. поїхав до родичів у Зарайськ (марка Росії 2009 р., кремль), викладаючи у Зарайському реальному училищі. Наприкінці 1918 р. повернувся до Петрограда, де й помер у 1922 "Ланцюга Маркова" знайшли широкі фізичні додатки в роботах Планка та Ейнштейна (на марках).

У 1923 р. в Академії наук відзначалася річниця від дня його смерті. З промовою про А. Маркова як вченого, людину та громадянина виступив його друг, тодішній віце-президент Академії Наук В. А. Стеклов. У 1964 р. міжн. астрономічний союз надав ім'я А. А. Маркова кратеру на видимому боці Місяця.

Академік Андрій Марков. Дружба з Михайлом Чигоріним.

Академік Андрій Марков був дуже гарним шахістом та учасником шахового життя С. Петербурга. У міру своєї професійної зайнятості не брав участі в очних турнірах, але вів активне шахове листування, зокрема з відомим шаховим маестро Михайлом Чигоріним, другом якого він був.

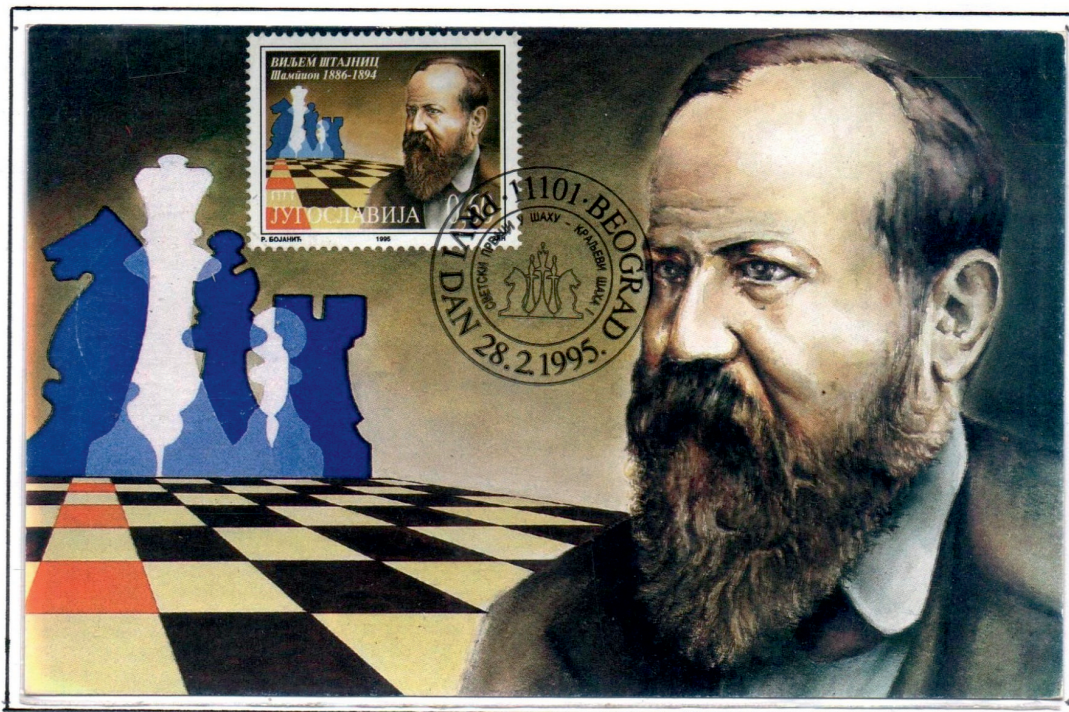
Конверт СРСР та погашення присвячене 125-річчю від дня народження М. Чигоріна.

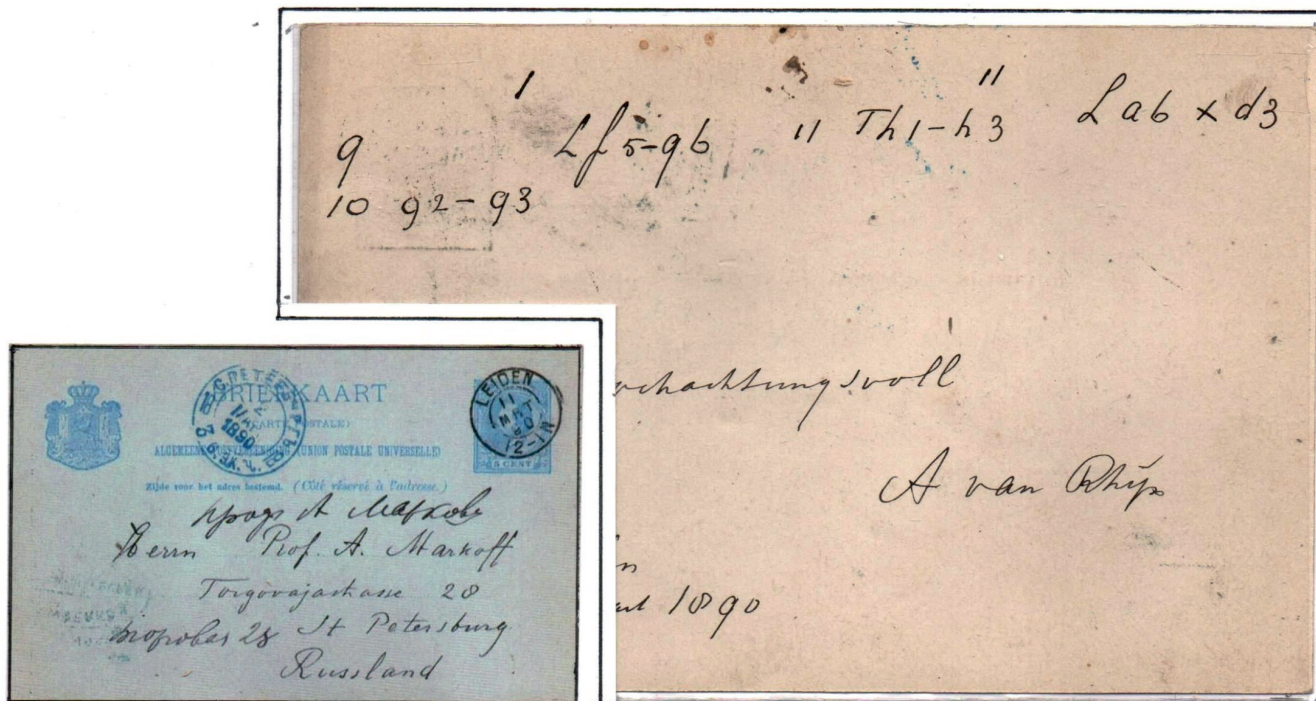
Картка із погашенням Монте-Карло датована 1903 роком. Цього року відбувся великий турнір у Монако, під час якого стався скандал. Князь Дадіані (член Оргкомітету) зажадав виключення Чигоріна з учасників і досяг свого Оргкомітет задовольнив вимогу Дадіані, що викликало бурю невдоволення серед російських шахістів (відома телеграма зі словами підтримки, надіслана Чигоріну сильним шахістом-аматором академіком А.А.Марковим).

Андрій Марков спаринг-партнер Чигоріна в матчі зі Стейніцем 1890-1891 р.

Саме А. Маркова вибрав М. Чигорін як спаринг-партнера при підготовці до матчу з В. Стейніцем в 1890-91 р. Чигорін і Марков у серпні — жовтні 1890 року зіграли матч з листування. Загальний рахунок 2,5:1,5 на користь Чигоріна. В одній партії А. Марков переміг грізного партнера.

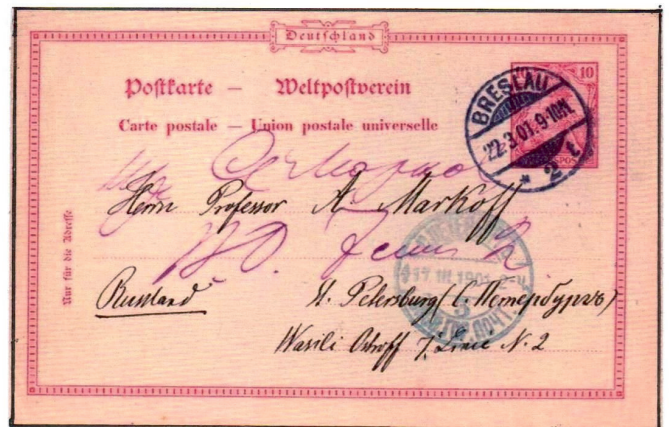
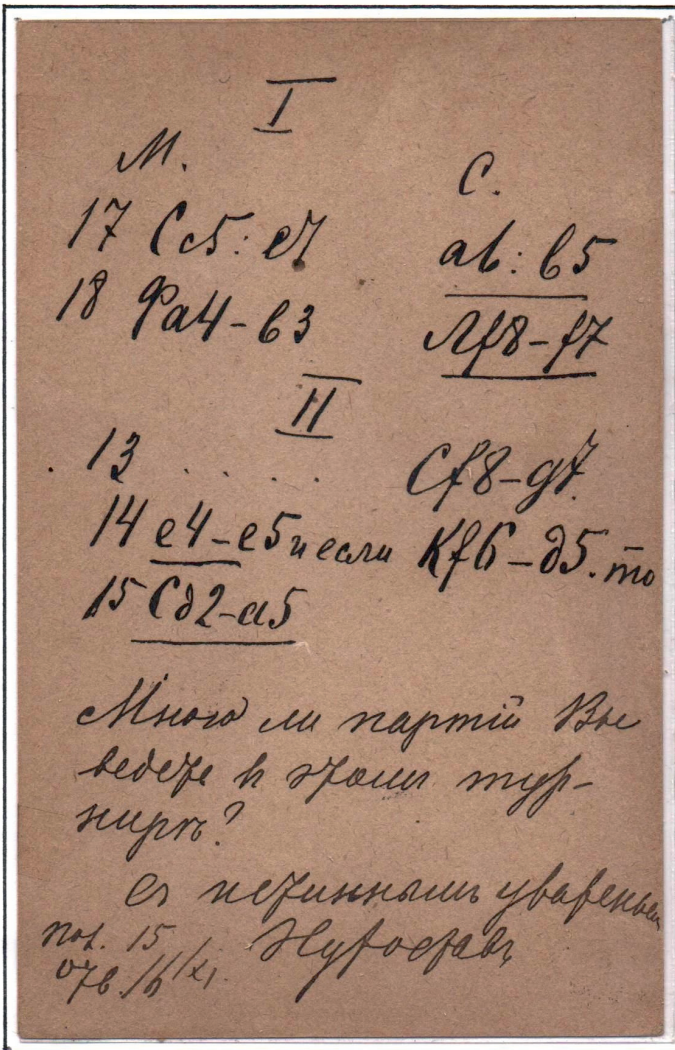
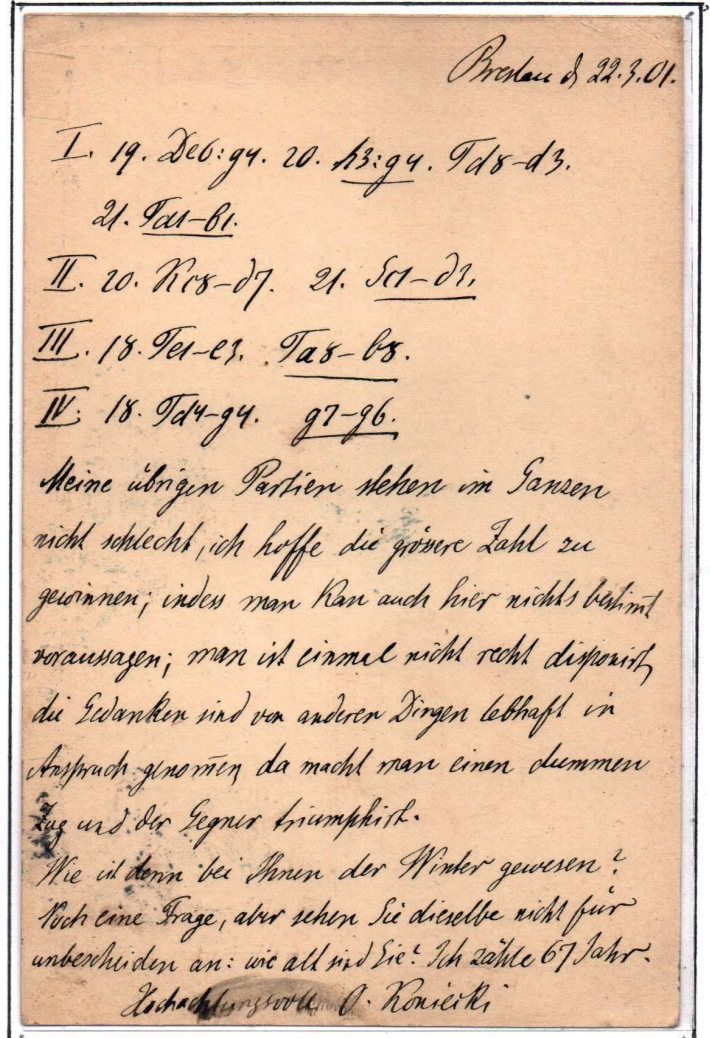
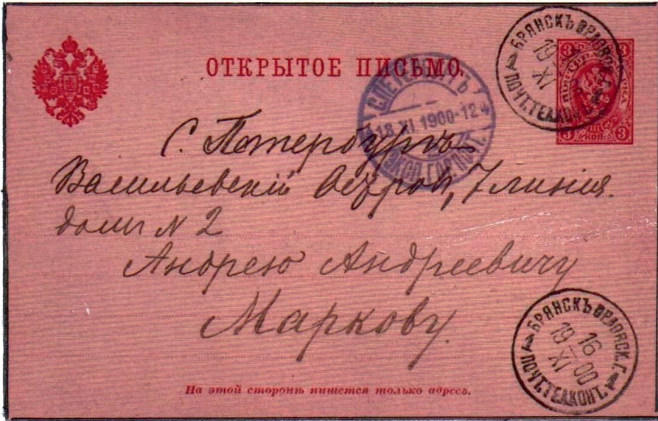
Югославський картмаксимум із зображенням чемпіона світу Вільгельма Стейніця.

Нідерландська картка Лейден - С.Петербургу 1890 року. Шахова партія Арнольда ван Рейна та Андрія Маркова (партія проходила паралельно матчу Марков та Чигорін). Арнольд ван Рейн (1844 – 1923) був лікарем загальної практики та радником міста Лейдена протягом кількох років. У світі шахів він був відомий, не лише як президент Королівської шахової федерації Нідерландів (1896-1905 та 1906-1908), а й як національний та міжнародний шахіст.

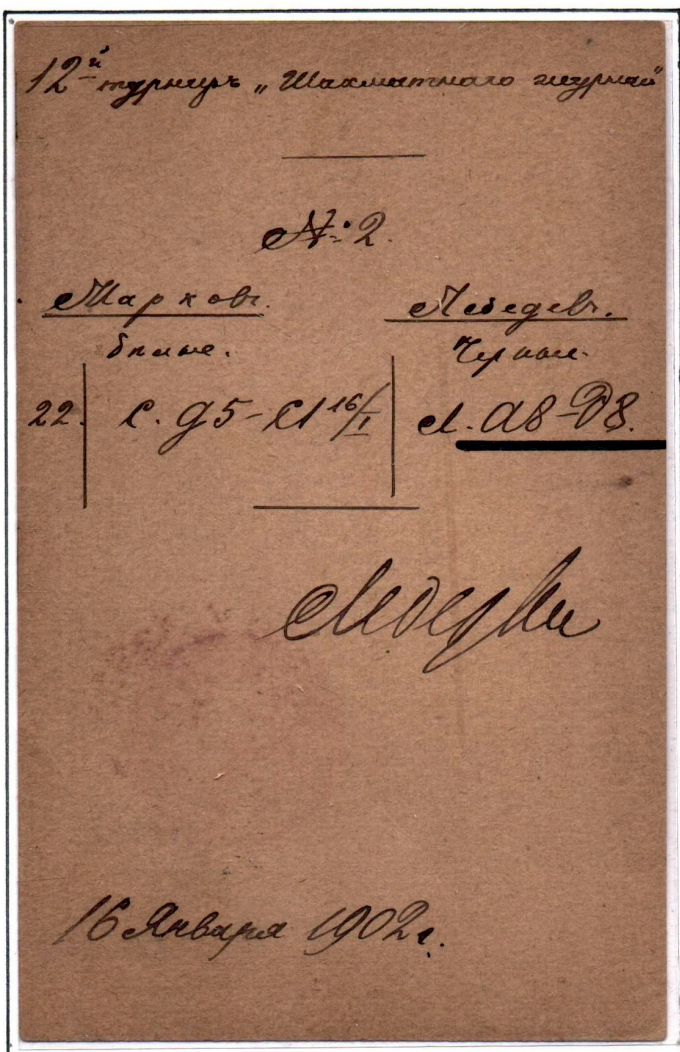
Академік Андрій Марков. Шахові турніри з листування 1900-1901 роки.

А. Марков часто брав участь у кількох шахових турнірах з листування одночасно. У 1900 – 1901 він грав паралельно у російському та міжнародному турнірі.

На російській картці з Брянська в С. Петербург 1900 партія Андрія Маркова і Суворіна на приз «Шахового журналу». Картка з Бреслау до С. Петербурга 1901 року з партією Маркова з Росицьки.

1902 рік Андрій Марков: матч з Сергієм Лебедевим та справа М.Горького.

25. 02. 1902 року на пропозицію академіка Володимира Стасова було обрано почесним академіком М. Горького. Микола II запропонував Академії скасувати це рішення, мотивуючи це тим, що Горький перебуває під наглядом поліції. В. В. Стасов заявив, що ноги його більше не буде в Академії. Андрій Марков написав лист та президенту Академії великому князю К. К. Романову, дуже емоційний і з дуже різкими висловлюваннями щодо свавілля та втручання у справи наукових зборів. У тому ж році Марков продовжує брати участь у 12-му турнірі «Шахового журналу». На поштовій картці його партія із відомим шахістом Сергієм Лебедевим.

Копія зворотного боку картки.

Олександр Базаров. Ялта. Директор Никитського Ботанічного саду.

О. Базаров (1845-1907) - відомий хімік та ботанік. Народився у Вісбадені 3 1864 року в Тю бінгенському, Гейдельберзькому, Лейпцизькому та С-Петербурзькому ун-тах. У 1868 отримав у Лейпцизькому університеті ступінь доктора філософії.

L. W.
 42) Д8х е6 — g4-ф2+
 (Ср Р) (С7 Féc.)
 43) h1-g1
 (FICR)
 T'abanonne.
 W. L.
 39) — ф2х е2
 (Dpr J)
 40) e4-ф4+ — si: h6-g7
 (D4 Féc.) (B2C)
 41) g1-cl T-2R
 (J1 F2) A. Basarow
 Yalta, le 3/15 Oct 1891.

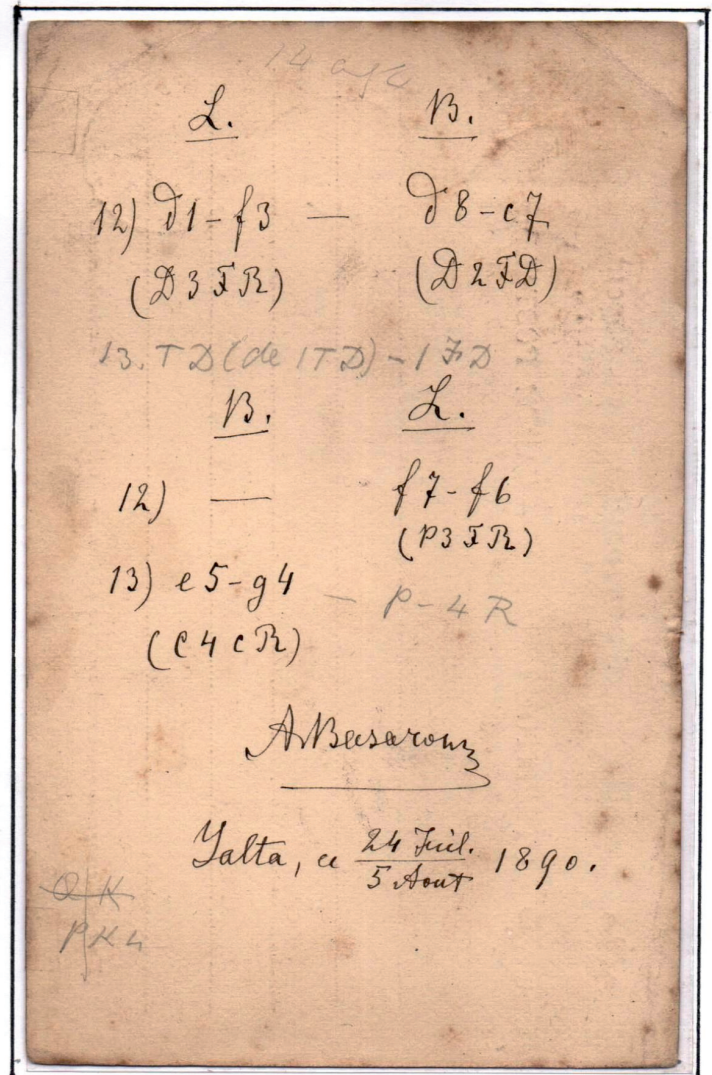
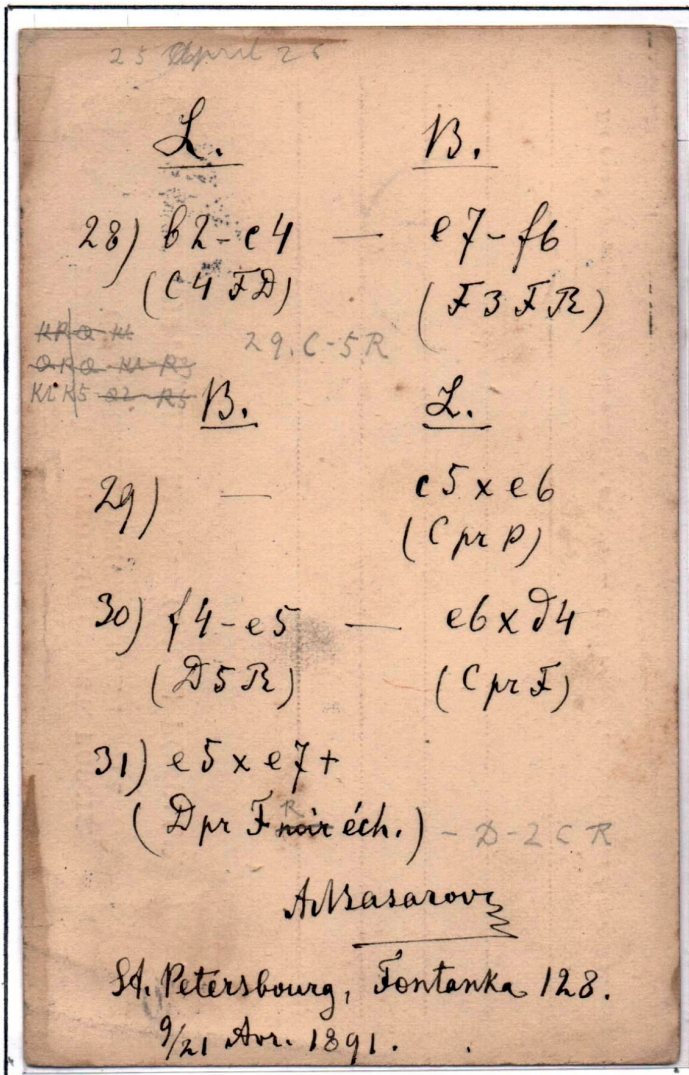
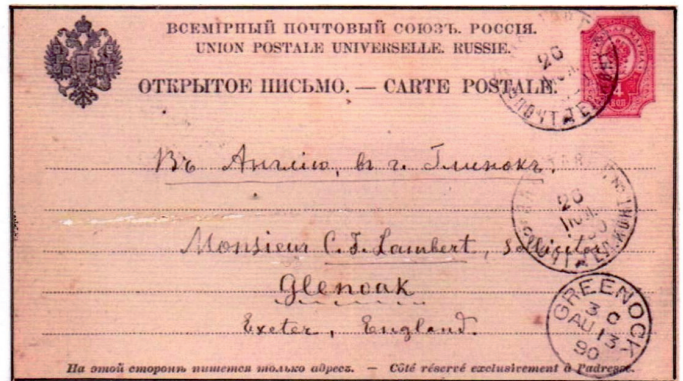
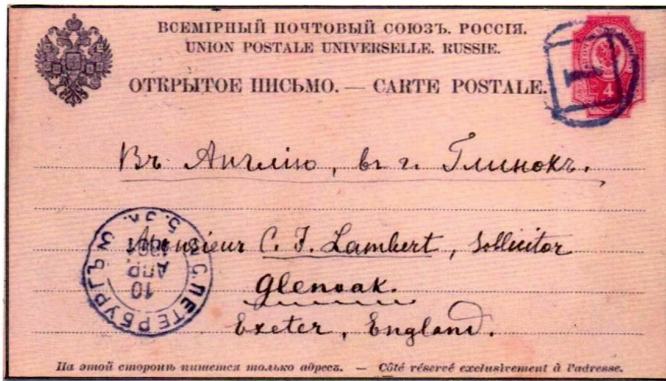

Витримавши іспит у Санкт-Петербурзькому університеті, був визначений лаборантом до Київського університету, де удостоєний ступеня магістра і 15 жовтня 1871 р. Затверджений доцентом хімії в цьому університеті. У 1881 – 1891 рр. директор Никитського ботанічного саду та Никитського училища садівництва та виноробства. Шахова листування 1891 між Базаровим і відомим англійським шахістом з Ексетера Ламбертом.

Олександр Базаров. Діяльність між Ялтою та Санкт-Петербургом.

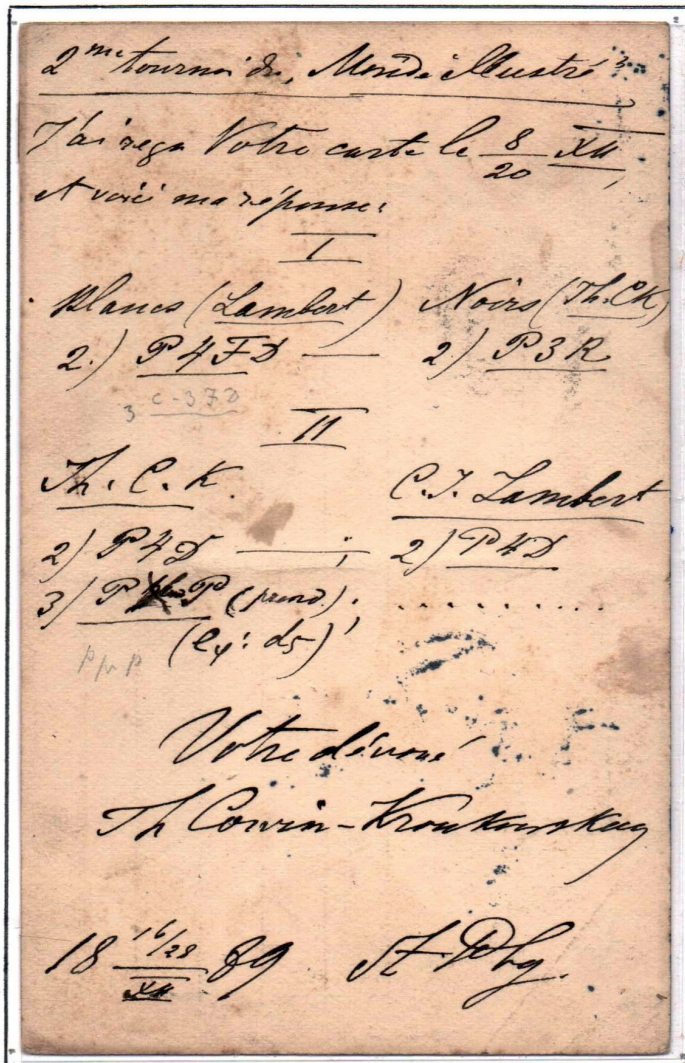

Після звільнення з посади Директора Ботанічного саду в Ялті, А. Базаров перебрався в Санкт-Петербург де приймав активну діяльність у житті шахового товариства Санкт-Петербурга, але не залишав так само і Ялту.

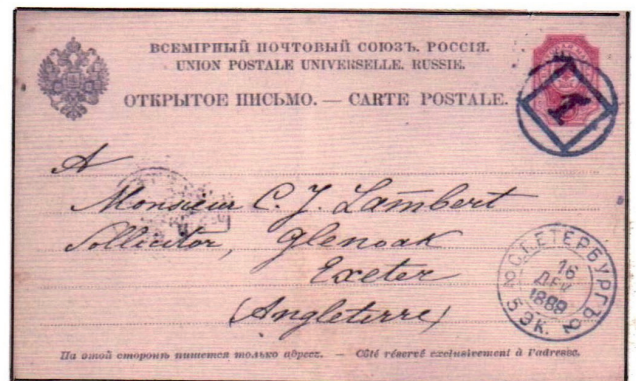

Шахова листування з відомим шахістом Ламбертом із С.Петербурга та Ялти.

Федір Корвін-Круковський, брат Софії Ковалевської.

Федір Васильович Корвін - Круковський народився у відомій, дворянській сім'ї Корвін-Круковських, у Москві 1855 року. Рідний брат першої у світі жінки-професора математики Софії Ковалевської. У 1878 р. Ф. В. Корвін-Круковський закінчив фізико-математичний факультет Петербурзького університету. Російська поштова картка 1889 шахового листування Ф. Корвін-Круковського (С.-Петербург) - Ламберта (Ексетер, Англія). Початок партій 2-го міжнародного турніру на приз газети Ла Монд Елюстрейшн. Саме 1889 р. Софія здобула велику премію Паризької академії і стала членом-кореспондентом Російської академії наук.

Ф. Корвін-Круковський. 2-й міжнар. турнір «Ле Монд Ілюстрейшн».

24 March 25
Blanc. I Noir
C. J. Lambert. Th. C. K.
30) R 1 FR — 30) T 2 D
31) C 6 D (28-34)
II
Th. C. K. C. J. Lambert
27) R 3 T — 27) T 4 FR
28) T 1 CR — R P P
(9-91)
Vive bien Vivons
Th. Corvin-Krukowski
18 $\frac{8-20}{11}$ 91 J. P. G.

14 March 15
Blanc. I Noir
C. J. Lambert. Th. C. K.
31) C 6 D — 31) P 3 C D
32) R 2 R (67-66)
II
Th. C. K. C. J. Lambert
28) T 1 CR — 28) R P P
29) T 5 CR — T M T
(91-95)
Vive bien Vivons
Th. Corvin-Krukowski
30. Si ? P M T R 2 CR
18 $\frac{30}{11}$ Mars
" April 91

Blanc. I Noir
C. J. Lambert. Th. C. K.
32) R 2 R — 32) P 4 D D
33) R 2 R (6-67)
II
Th. C. K. C. J. Lambert
29) T 5 CR — 29) T P T
30) P D R P P — 30) R 2 CR
31) T 1 FR (4-91) P 50 D
(9-91)
Vive bien Vivons
Th. Corvin-Krukowski
18 $\frac{15-30}{11}$ 91 J. P. G.

ВСЕМИРНЫЙ ПОЧТОВЫЙ СОЮЗЪ. РОССИЯ.
UNION POSTALE UNIVERSELLE. RUSSIE.

ОТКРЫТОЕ ПИСЬМО. — CARTE POSTALE.

Monsieur C. J. Lambert
Solicitor, Glenora
Exeter
(Angleterre)

1891
APR 19
СПЕТЕРБЕРГЪ

На этой стороне пишется только адрес. — Côté réservé exclusivement à l'adresse.

Три картки партії Круковського з Ламбертом надіслані поспіль. Такі комбінації зустрічаються дуже рідко. Турнір організований у 1889-92 р. паризькою газетою "Ла Монд Ілюстрейшн".

Емануїл Шифферс (1850 - 1904)

Еммануїл Шифферс (1850 – 1904) походить з німецької сім'ї, його батьки переселилися до Росії на початку XIX ст. із Пруссії. У 1867 р. вступив до Петербурзького університету, проте був відрахований у 1871 р. До 1873 р. став найсильнішим шахістом Росії. Грав у очні та заочні (за листуванням) шахи. Переможець 3-го заочного турніру організованого «Шаховим журналом» у 1893 – 94 рр.

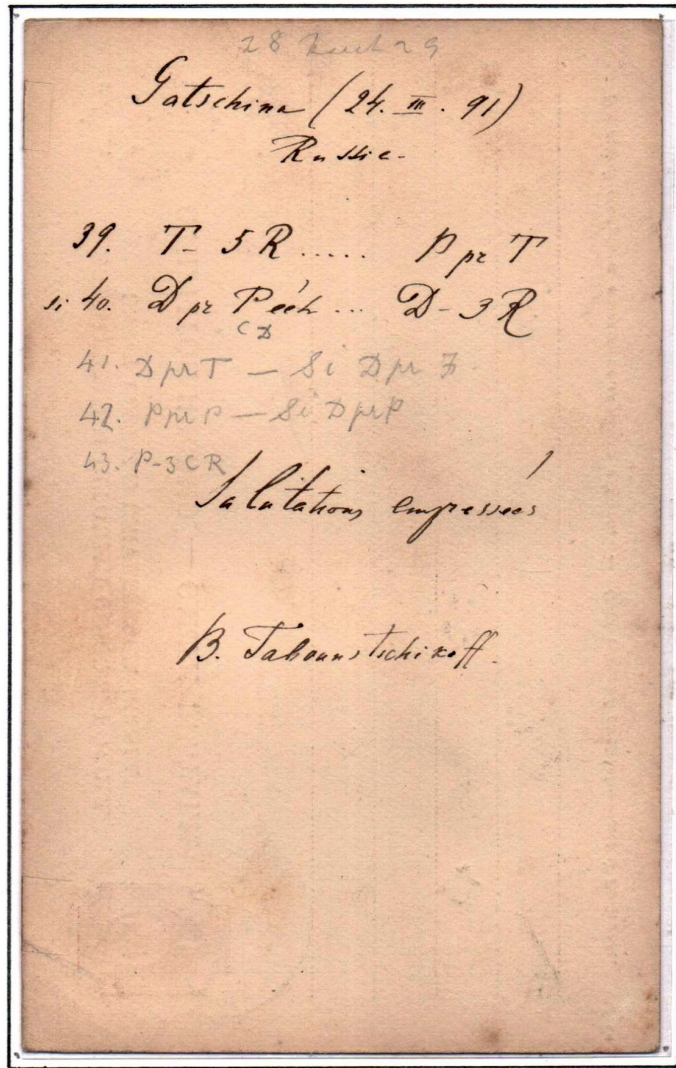
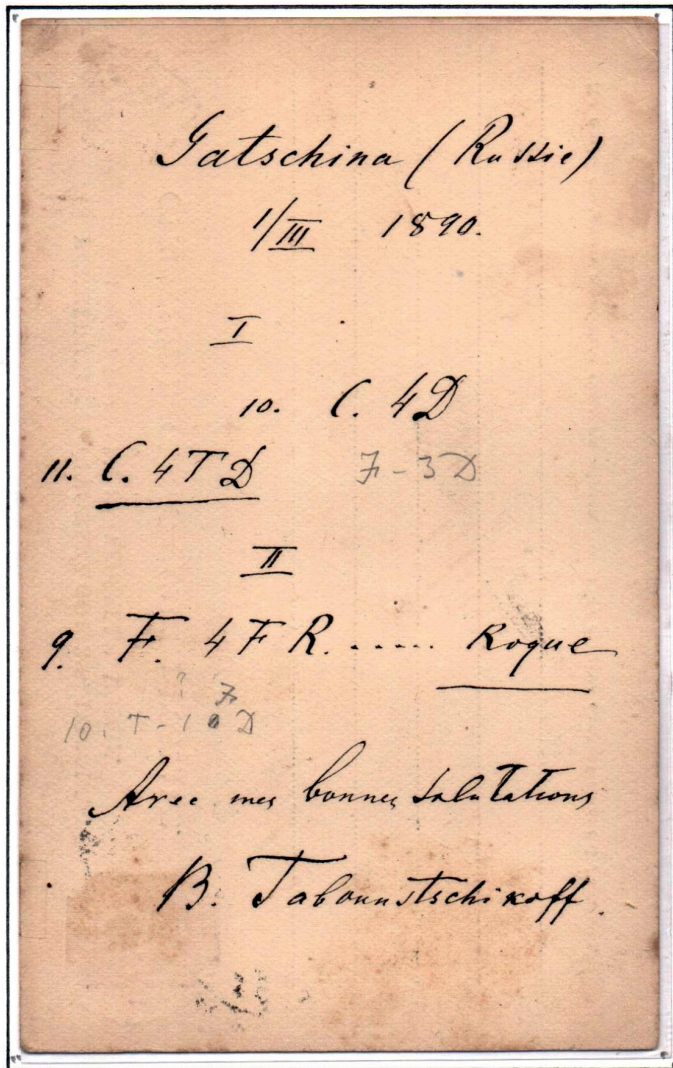
Блок пошти Росії 2014 року присвячений 300-річчю С.Петербурзькому Поштамту, через який і йшла вся кореспонденція, у тому числі й шахова листування.

Югославська картка та погашення 1994 р. присвячені 135-річчю від дня народження та 90-річчю від дня смерті. 1896 року, у Ростові-на-Дону, програв матч экс-чемпіону світу В. Стейніцу 4.5 – 6.5.

Василь Табунчиков, статський радник та викладач гімназії.

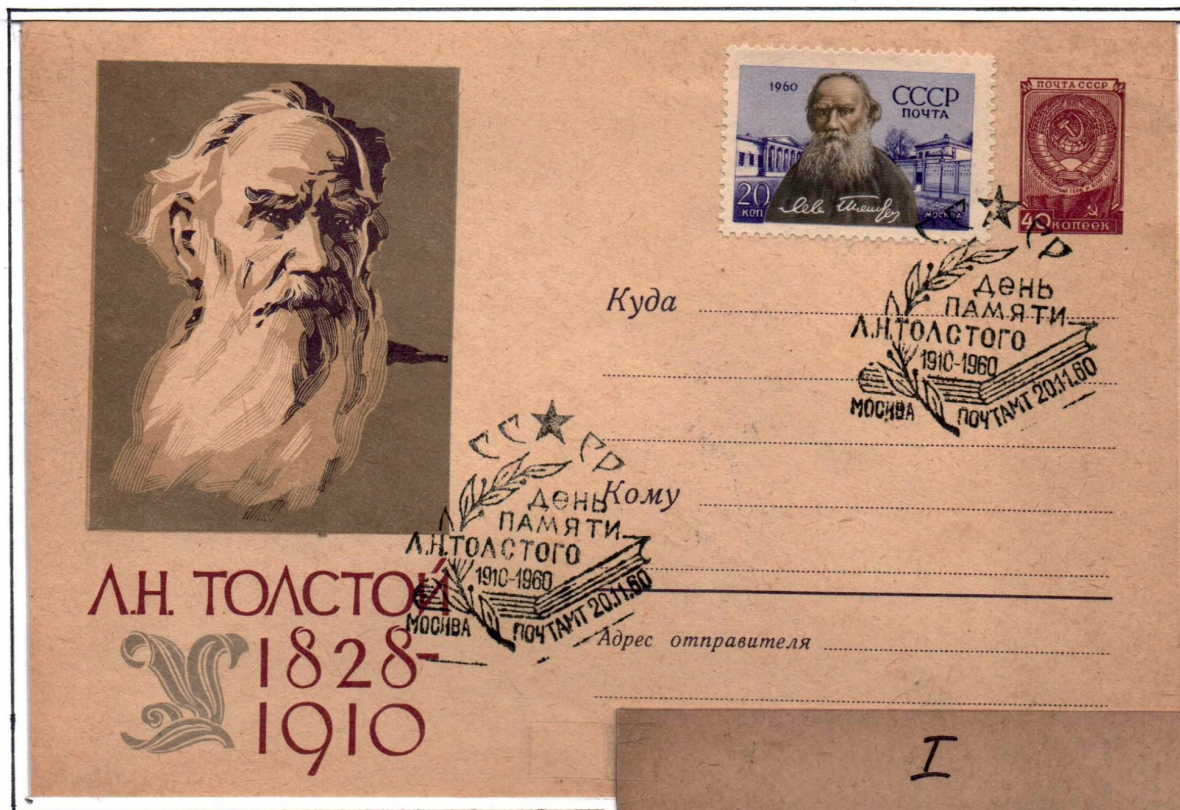
Василь Табунчиков (1858-1913) викладач математики в Сиротському інституті (Гатчина), був шахістом першої, найсильнішої категорії. Він брав участь у Другому всеросійському турнірі майстрів (1900-1901 рр.), на якому посів 14 місце серед 18 учасників. Брав участь у третьому, четвертому (зайняв 3-є місце, обійшовши Шифферса, князя Н. Урусава та Шабельського (переможця 1-го турніру) та шостому турнірах (Шаховий журнал) з листування (1893-1900 рр.)

Дві картки Табунчиків – Ламберт (Англія). 2-й Турнір організовано 1889-92 р. паризькою газе тою «Ла Монд Ілюстрейшн». Картки, що пройшли пошту в 1890 (2 партії) і 1891 р. (залишилася одна)

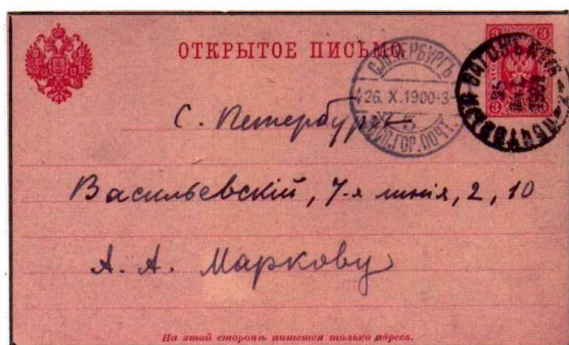
Граф Сергій Толстой, син письменника Льва Толстого.

Граф Сергій Львович Толстой - композитор та музичний етнограф, народився в Ясній Полянї 1863 року в сім'ї графа та чудового письменника Льва Миколайовича Толстого, помер 1947 р. у Москві.

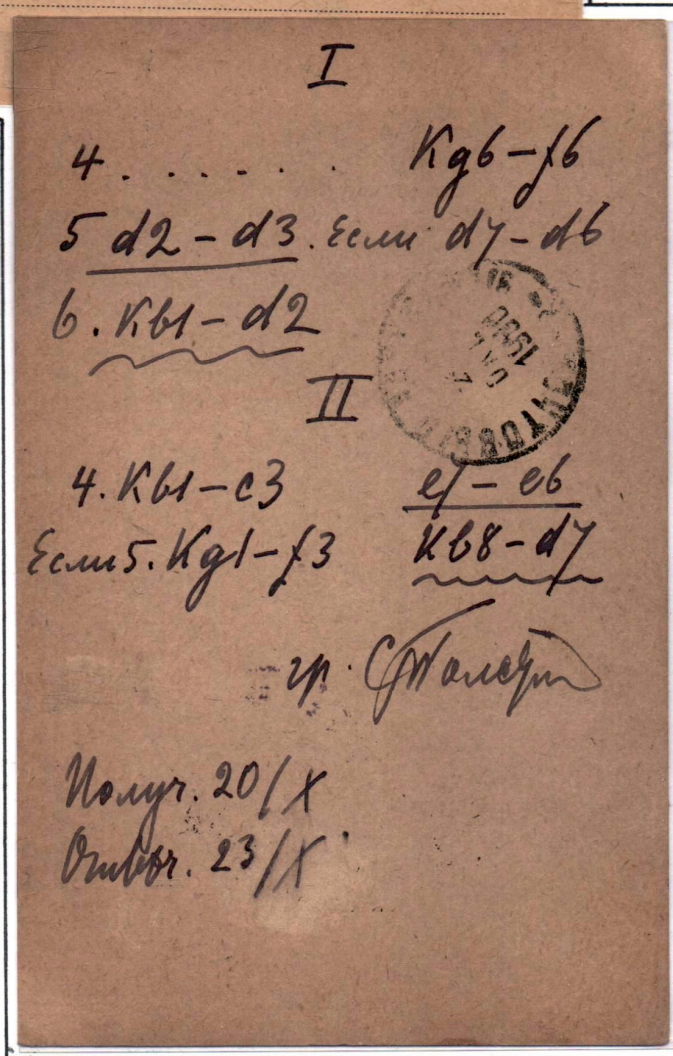

Л.Н. ТОЛСТОЙ
1828-
1910

Сергій Толстой добре грав у шахи та брав участь у кількох турнірах з листування, організованих різними шаховими журналами. Поштова картка 1900 року, з шахівницею між графом Сергієм Толстим та академіком Андрієм Марковим з 10-го турніру (1900-1903) «Шахового журналу». Перші три місця в розділі Петербурзьки: 1. Б. Коялович - 20 з 22, 2. В. Козлянінов - 19,5, 3. П. Отто - 17 і 4 місце завоював Толстой - 16,5 обійшовши А.Маркова.

Копія зворотного боку картки.

Петро Морозов. Член-кореспондент С. Петербургської Академії Наук.

Петро Морозов народився 1854 року, у Нижньому Новгороді. Спершу навчався у нижегородській гімназії (на марці Росії 2009 нижегородський кремль), потім вступив до Імператорського Санкт-Петербурзького університету. 1880 року П.О. Морозов отримав ступінь магістра. У 1887 році під його редакцією вийшло «Зібрання творів Пушкіна», воно визнавалося критиками найкращим серед подібних видань аж до жовтневого перевороту, брав участь у написанні «Енциклопед. словника Брокгауза та Єфрона». З 1894 на службі в Міністерстві фінансів Російської імперії. Помер 1920 року в Петрограді.

Санкт-Перербург.

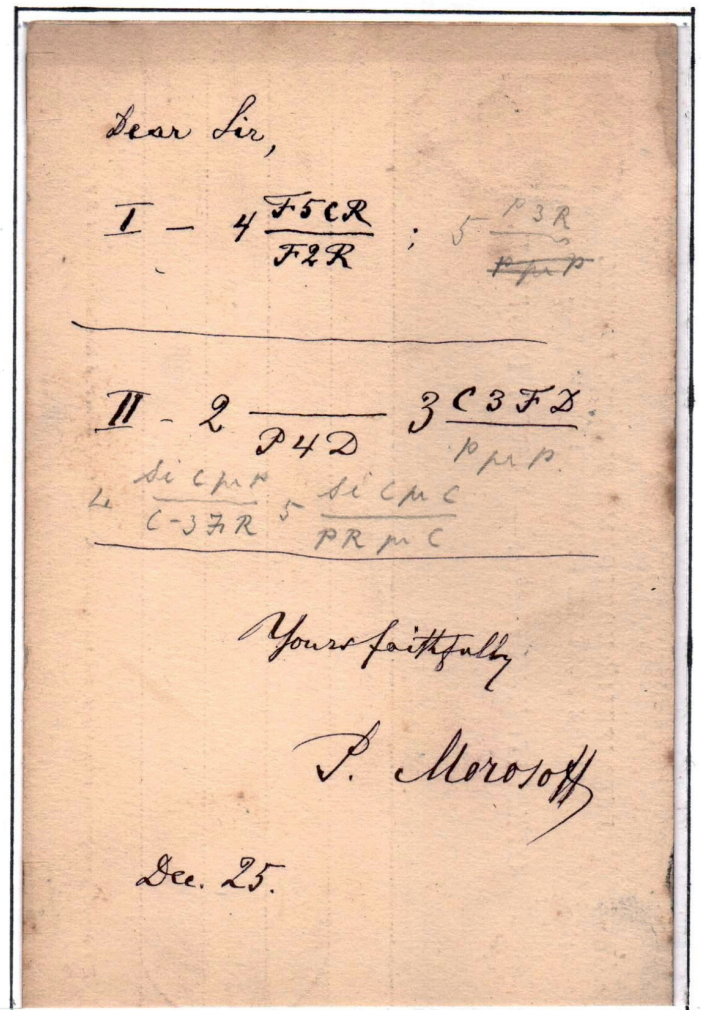

У 1910 році розшифрував уривки, що збереглися, окремі вірші зі спаленої X глави «Євгенія Онегіна» (блок Росії присвячений Пушкіну, 1997 р). З 1912 р. член-кореспондент Санкт-Петербурзької Академії Наук (марка СРСР 1925 року).

З 1884 по 1894 рік Петро Осипович Морозов був приватом – доцентом історії російської словесності в альма-матер і в цей час активно практикував гру в шахи з листування. Брав участь у другому міжнародному турнірі на приз ілюстрованого журналу "La Mond Ілюстрейшн" (1889 - 1992). Листування з англійським майстром Ламбертом тому свідоцтво (картку відправлено зі Ст. Петербурга в Греноак (Ексетер) у грудні 1889 р.

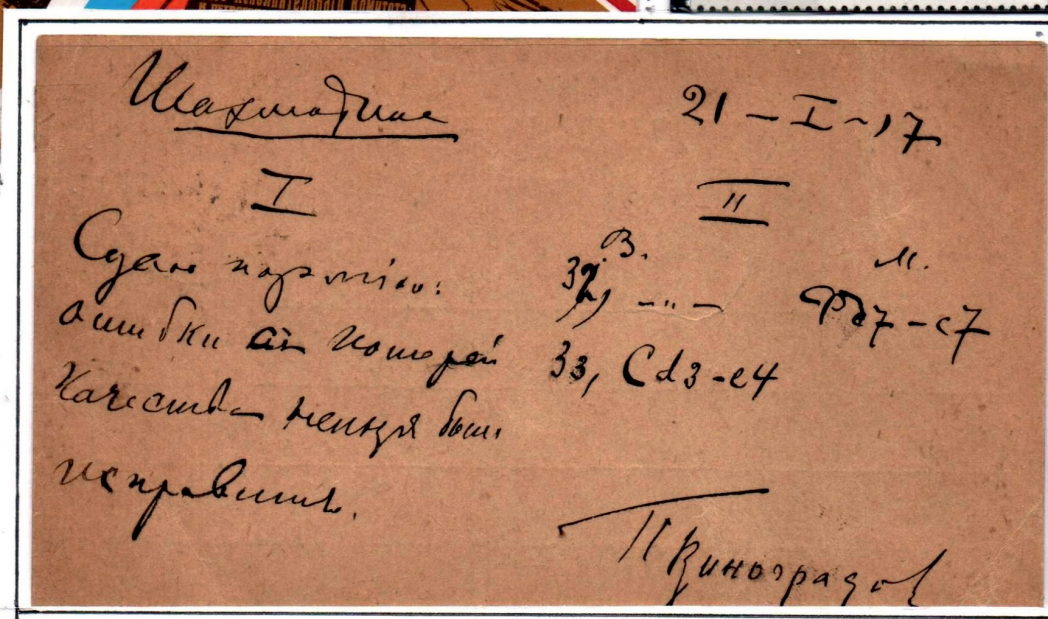

Копія зворотного боку картки..

Павло Виноградов, дворянин та професор історії.

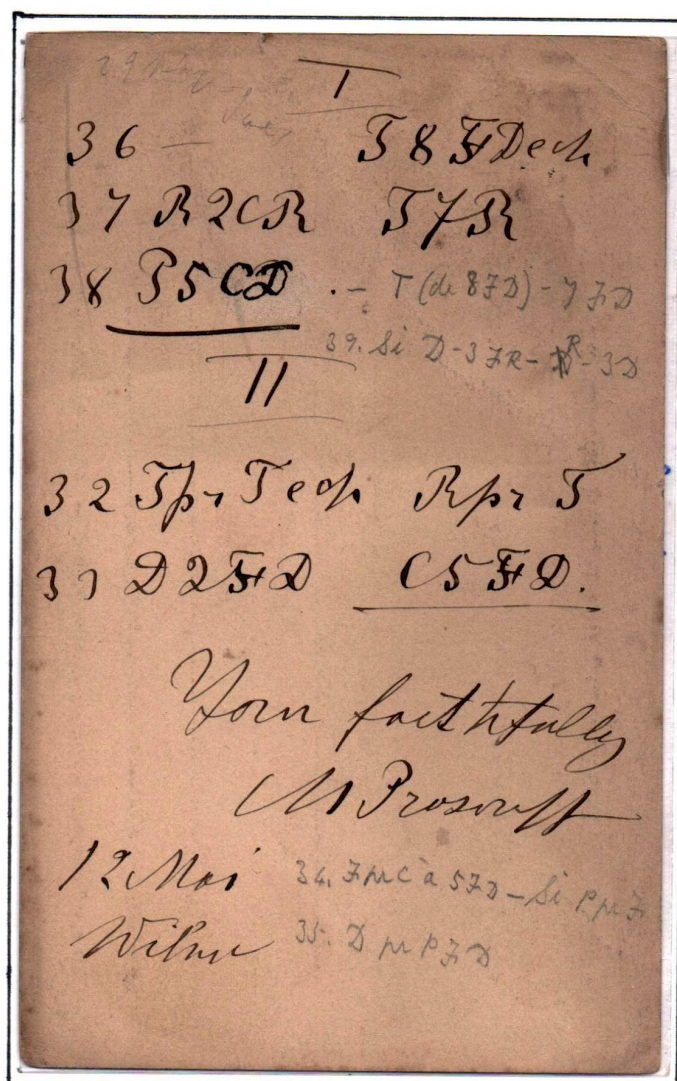
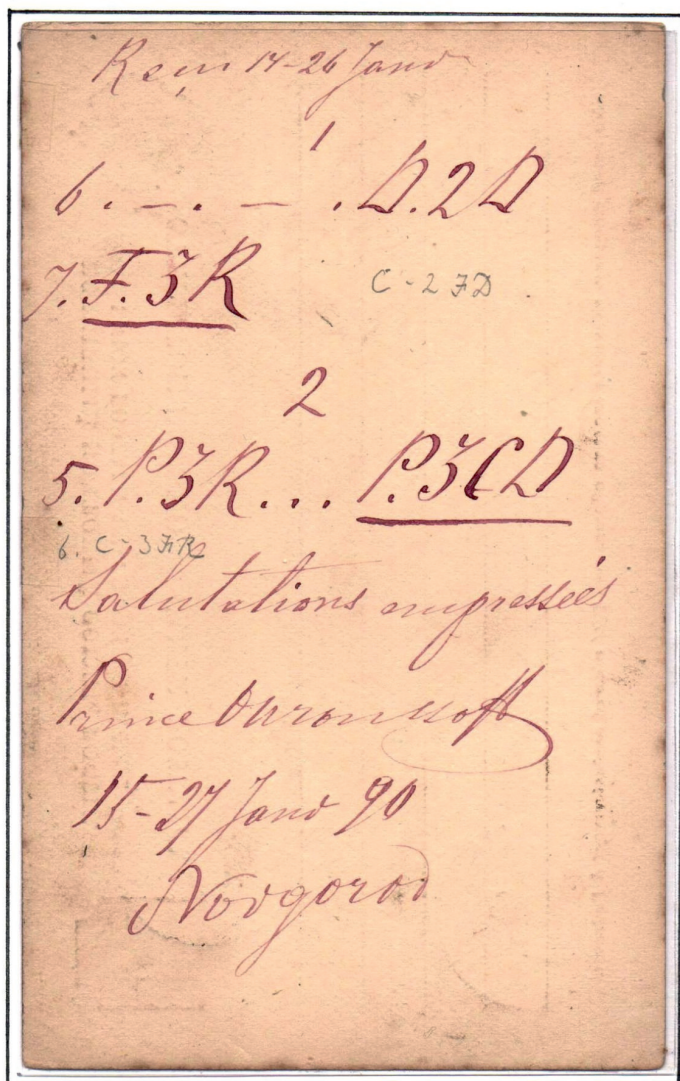
Павло Гаврилович Виноградов (Paul Vinogradoff; 1854-1925) - російський історик-медієвіст і правознавець, ординарний професор Імператорського Московського університету. Народився у Костромі у 1854 році. Дворянин, син директора училищ Костромської губернії. З 1871 р. на історико-філологічному факультеті Московського університету. У Берліні він займався у Теодора Моммзена. Член-кореспондент Імператорської академії наук з 1892 року (дійсний член – 1914 року). З 1903 П. Г. Виноградов - професор Оксфордського університету. 1911 року на знак протесту проти звільнення низки професорів назавжди залишив Московський університет. Почесний член Московського університету (1916). На початку 1917 року удостоєний звання лицаря Англії (баронет та сер). В 1918 став британським підданам і проживав в Англії. Помер 1925 р. Похований у Холівелл (Оксфорд).

1917 дав поштовх еміграції П. Виноградова. Рідкісна картка 21. 01. 1917 року з партією в російському турнірі проти Андрія Маркова, одна з останніх перед Лютневою революцією. Виноградов пише: «здаю партію, помилка в якій якість не можна більш виправити».

Князь Урусов (полковник 17-го гусарського полку) та Прозоров (Інженер)

Князь Микола Валерійович Урусов (1860 - 1912) військовий, полковник 17-го гусарського полку, проживав у Новгороді (на марках СРСР 1959 р. та Росії 2009 р.), де й помер у 1912 році. Учасник турнірів «Всесвітньої ілюстрації» (1882), «тематичного», турніру «Шахового вісника» (1886), 2-го, 3-го (обидва 1893) 4-го (1894), 5-го (1896), 6-го (1897- вибув), 7-го, 8-го (1898), 2-й призер 9-го (1900) турнірів «Шахового журналу», 4-го (1901), 16-го (1905), 17-го (1910 р.) турнірів «Шахового огляду».

Прозоров, Михайло (1860–1914) народився у Вюрцбург, Німеччина архітектор, автор багатьох будівель у Литві, член Імператорського технічного товариства, у 1901-1914 р. обіймав посаду старійшини місцевої міськради. Помер у Вільні. На картках партії Урусова та Прозорова з англійцем Ламбертом у 2-му Турнірі організованому 1889-92 р. Паризькою газетою «Ла Монд Ілюстрейшн».